

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת השנים

גברא אבטלוס אין לו חלק לנשיא - ע"י מיטת דף י"ב חוספוט ר"ה דק"ב : שם ר"י ור"א מה אמר - ע"י מדרש רב ויקרא סוף פ' מטרת :

פי כי חשק - לא שייך חלק ברבנות דעלמא כלומר אותו שחפץ כי וזכרתי אפלטו : **ע' שרשעים פלוים** - שאינה כחובה בשיטת אריות התיבה חלק תלויה היא למעלה ונראה כחוב רשעים : **פיו שנעשה אדם רש מלמטה** - שיש לו שונאין ואין רוח הכריות עמה הימנו :

מכל וכל עד שארנו עבדיש קוריאין ע"ג המוצח : **סימר** - נעשה לו כהיתר : **ממקום שאלה מסס** - מקום שאדם יולא ממנו שבע הוא ממנו ואינו מהאור להגות אותו מקום : **קמאי לא ידעי לארגווי** - מלכים ראשונים שלפנינו לא היו יודעים להכעיס המקום כמו שהאור תורה אור חרף ואמר כלום אנו לריבין חלק

כי בי חשק ואפלטו אישגברו כי ידע שמי ^{הט} יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו אורך ימים אישביעהו ואראהו בישועתי אמר ר"ש בן לקיש מאי דכתיב ^{הט} ויבנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר מפני מה עיי"ן של רשעים תלויה כיון שנעשה אדם רש מלמטה נעשה רש מלמעלה ולא נכתביה כלל ר' יוחנן ור"א חד אמר מפני כבודו של דוד וחד אמר משום כבודו של נחמיה בן חכליה תנו רבנן מנשה היה שונה חמישים וחמשה פנים בתורת כהנים כנגד שני מלכותו אחאב שמנים וחמשה ירבעם מאה ושלושה תניא היה ר"מ אומר אבשלום אין לו חלק לעוה"ב שנאמר ^{הט} ויכו את אבשלום וימיתוהו ויכוהו בעוה"ז וימיתוהו לעוה"ב תניא ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ אחו ואחזיה וכל מלכי ישראל שכתוב בהן ויעש הרע בעיני ה' לא חיין ולא נידונין ^{הט} וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מהמאתו אישר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני ה' הכא *תרגימו שהרג ישעיה במערבא אמרי ישעיה צלם משאוי אלף בני אדם ובכל יום ויום הורג (את) כולם כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה שקולה נשמה של צדיק אחד כנגד כל העולם כולו כמ"ד ישעיה הרג כתיב ^{הט} פסל וכתיב ^{הט} פסילים א"ר יוחנן בתחלה עשה לו פרצוף אחד ולבסוף עשה לו ארבעה פרצופים כדי שתראה שכינה והכעוס אחו העמידו בעלייה שנאמר ^{הט} ואת המזבחות אשר על הגג עליית אחו וגו' מנשה העמידו בהיכל שנאמר ^{הט} ויישם את פסל האשרה אשר עשה בביתו אשר אמר ה' אל דוד ואל שלמה [בנו] בבית הזה ובירושלים אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אישים את שמי לעולם אמן הכניסו לבית קדשי הקדשים שנאמר ^{הט} כי יצא המצע מהישרע והמסכה צרה כהתכנס מאי כי קצר המצע מהשתרע אמר *רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן [כי]

[במחשבת מעי]

יומא טו ע"ש

הטלים נר

[גריסת הסיון קרד]

הט"כ לג

מני כ

הטלים קטו

הט"כ לו

זכרים י

[לקמן ק"י מדרים נתי] זכרים כג

[ג"מ לג:] מעמון

מטו מיכה צדיי ארבעה הדיוטות דמחסינן : **פסו מנייה לעוברי דרכים** - שהיו כל העולם מתארחין אליו כדכתיב (במקרא) כל העובר ושב אל הלוים זה מיכה זה **פסלו ככא של מיכה** - כשכתב משה את השם והשליכו על נילוס לעלות ארצו של יוסף בא מיכה ונטלו צהצחא והיינו דכתיב ועבר בים לרה כשהעביר הקדוש ברוך הוא לישראל עבר מיכה עמם שבדו השם לעשות העגל ל"א מיכה עשה פסל והביאו עמו כשעברו ישראל הים **גריכ** - מקומו של מיכה בגב צרה פסלו של מיכה קבוע ובשילה היה ^{הט} המשכן : **לדוהסו** - למיכה : **ופל דכר זס** - על פסלו של מיכה שלא מיחו ישראל צידו נעשו אכסי פילגש בצבעה שפלו ציד צימין והרגו מהם ^{הט} אכילה : **לגימס** - אכילה ^{הט} שמאכליו אורחים : **שמי משפחות** - עמון ומואב שלפי שלא קדמו ישראל בלחם ובמים נכתב שלא יבאו בקהל : **מעלמת מעיני עינים מן הרשעים** - מעלמת מעיני המקום שלא להביט ברשעו לשלם לו כדרכו הרעה חלק עוסה ^{הט} כיון שיהיה חלוני אינו רואה במעטין : **עמון**

קצר המצע מהשתרע אמר *רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן [כי] קצר המצע זה מלהשתרע עליו שני רעים כאחד מאי והמסכה צרה וגו' אמר רבי שמואל בר נחמני [אחו במל את העבודה] וחתם את התורה שנאמר ^{הט} צור תעודה חתום תורה בלמודי מנשה *קדר את האזכרות והרם את המזבח אמן [שרף את התורה] והעלה שממית על גבי המזבח אחו התיר את הערה מנשה בא על אחותו אמן בא על אמו שנאמר ^{הט} כי הוא אמן הרבה אשמה *רבי יוחנן ור"א חד אמר ששרף את התורה וחד אמר שבא על אמו אמרה לו אמו כלום יש לך הנאה ממקום שיצאת ממנו א"ל כלום אני עושה אלא להכעיס את בוראי כי אתא יהויקים אמר קמאי לא ידעי לארגווי כלום אנו צריבין אלא והלא כסף וזהב יש לנו זהב פרויים שאנו משתמשין בו ימול אורו אמרו לו שנאמר ^{הט} השמים שמים לה' והארץ נתן לבני האדם א"ל רבא לרבה בר מרי מפני מה לא מנו את יהויקים משום דכתיב ביה ^{הט} ויחר דברי יהויקים ותועבותיו אשר עשה והנמצא עליו מנו את רבי יוחנן ור"א חד אמר שחקק שם עבודת כוכבים על אמתו וחד אמר שחקק שם שמים על אמתו א"ל במלכים לא שמעתי בהדיוטות שמעתי מפני מה לא מנו את מיכה מפני שפתו מצויה לעוברי דרכים שנאמר *כל העובר ושב אל הלוים ועבר בים צרה והכה בים גלים א"ר יוחנן זה פסלו של מיכה תניא רבי נתן אומר מגרב לשילה ג' מילין והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה בקשו מלאכי השרת לדוחפו אמר להן הקב"ה הניחו לו שפתו מצויה לעוברי דרכים ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה אמר להן הקב"ה *בכבודי לא מוחתם על כבודו של בשר ודם מוחתם א"ר יוחנן משום רבי יוסי בן *קסמא גדולה לגימיה שהרחיקה שתי משפחות מישראל שנאמר ^{הט} על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ורבי יוחנן ידידיה אמר מרחקת את הקרובים ומקרבת את הרחוקים ומעלמת עינים מן הרשעים זמשרה שכינה על נביאי הבעל *ישגנתו עולה וזון מרחקת את הקרובים

יעשה ח

לא נמצא מקרא [גם בע"י] ליהא להן קרא עיי"ן מידושי אגדות טס

[בשאלותיו סימן ג' ע"י שמום איתא קצרות]

חלק פרק אחד עשר סנהדרין קד

עמון ומואב - קרובין לישראל שבאו מלוט בן אחי אברהם ורחוקן המוקדם שלא יבאו בקהל ל"א קרובין ממש ליכא למימר דהא מדין מצני קטורה היו בני אברהם וקרובים היו בני מדין לישראל יותר מעמון ומואב שהם בני אברהם אלא עמון ומואב שנים וקרובים היו לארץ ישראל ומדין רחוקים להם תורה אור

ממעמון ומואב ומקרבת את הדרווקים מיתרו דאמר ר' יוחנן בשבר **קראן** לו ויאכל לחם *יבן בני בניו וישבו בלשכת הגזית שנאמר *וממשפחות סופרים יושבי יעבץ תרעתים שמעתיים סוכתים המה הקינים הבאים מהמת אבי בית רבב וכתוב התם *ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד וילך וישב את העם ומעלמת עינים מן הרשעים ממיכה ומשרה שכינה על נביאי הבעל מחבירו של ערו הנביא דכתיב *ויהי הם יושבים אל השלחן ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו ושגגתה עולה ודון דאמר רב יהודה אמר רב אלמלי הלוחו יהונתן לדוד שתי כברות לחם לא נהרגה נוב עיר הבהנים ולא נמרד הוא האדמי ולא נהרג שאול ושלשת בניו ומפני מה לא מנו את אחו אמר ר' ירמיה בר אבא מפני שמומל בין שני צדיקים בין יותם לחוקיהו רב יוסף אמר מפני שהיה לו בשת פנים מישעיהו שנאמר *ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחו אתה ושאר ישוב בך אל קצה תעלת הברכה העליונה אל מסלת שדה כובס מאי כובס איכא דאמרי דכבשינהו לאפיה וחלף ואיכא דאמרי *אובלא דקצרי סחף ארשיה וחלף מפני מה לא מנו את אמון מפני כבודו של יאשיהו מנשה נמי לא נמני מפני כבודו של חזקיהו ברא מוכי *אבא אבא לא מוכי ברא דכתיב *ואין מידי מציל *אין אברהם מציל את ישמעאל אין יצחק מציל את עשו השתא דאתית להכי אחו נמי לא אימני משום כבודו של חזקיהו ומפני מה לא מנו את יהויקים משום דר' חייא בר' אבויה *דאמר ר' חייא בר' אבויה כתיב על גולגלתו [של] יהויקים זאת ועוד אחרת זקינן דרבי פרידא אשכח גולגלתא דהוה קא שדיא בשערי ירושלים וכתוב בה זאת ועוד אחרת קברה ולא איקברא קברה ולא איקברא אמר ר' יוחנן גולגלתו של יהויקים היא דכתיב ביה *קבורת חמור יקבר סחוב והשלך וגו' אמר מלכא הוא ולא איכשר לולוליה ביה ברבב בשראי ואותבה בסיפתא *חזיתא דביתו סברא הא דאיתתא קמייתא הוה דהא לא קא מנשי לה שגרא תגורא וקלחה היינו דכתיב

היו: **וישבו כלשכת הגזית** - ממשפחות סופרים והיו קרא מפרש ליה כולי שמת כסופרי צפרתא וילאמר משה לחובב: **בית רבב** - וקינים אלו בניו של יתרו דכתיב ובני קיני חותן משה ובניו של יתרו הן הן בניו של רבב דכתיב הקינים הצלחים מחמת אבי בית רבב וכתוב (ירמיה לה) ולבית הרבבים אמר ירמיהו כי זה אמר ה' [וגו'] יען אשר שמעתם [על] מלות [יהוה] אשר חזיכם [וגו'] לא יכרת איש ליוגד בן רבב [עומד] לפני כל בני הימים ולחמיקן כסופרי אפשר נכרים הם וכנסין להיכל והרי כל ישראל לא נכנסו להיכל אלא שהיו יוסבין בסנהדרין ומורין בדברי תורה מ"ר: **ממיכה** - דלחמיקן לעיל הגיחו לו שפתו מליה לעוברי דרכים: **ומשרה שכינה על נביאי הבעל מחברו של ערו הנביא** - דערו הנביא נתגבא על מוצב בית אל שיחרב מפני שהעמיד בו ירבעם גללים דכתיב (במ"ד ג) והנה איש הלהים בא מיהודה וגו' וילאמר מוצב מוצב ומפרש בסדר עולם דהיינו ערו הנביא ובא נביא השקר והטעהו לערו והסיבו לבית אל והעבירו על מלות הקב"ה שאמר לו לא תקוב לבית אל והכילו וזכות שהאכילו שרתה עליו שכינה שנאמר ויהי דבר ה' אל האיש הנביא אשר השיבו להאכילו אלנו: **ושגגתה עולה ודון** - שהרי מלינו ביהונתן שקבג ולא הלוחו לדוד שתי כברות ונענש דלומר רב יהודה וכו': **לוהו** - לשון ליה: **לא נהרגה נוב** - שלא היה לריך דוד לשאלו לחם מוכני נוב ולא היה דואג מלשין עליהם: **ולא היה שאול נהרג** - על אחו עון: **שמעון** - דלכיו יותם ובני חזקיהו: ושאר מישראל שסבו להיות בניך ותלמידך וכל מי שישוב לביתך דהיינו תלמידיו כדמתרגמינן ושאר דלא חטאו ודקבו חטיאי תלמודיהו: **מאי כובס דכבשינהו לאפיה** - שכבש את פניו והיה מתבניש מפני ישעיהו: **כובס** - כמו כובס: **אובלא דקצרי סחף ארשיה** - כלי מנוקב של כובסין שמוזלפין בו מים על הנגדים

[לקמן קו' ע"ט
סופה יא' ע"ט]

[ע"י חספוס
סופה י' ד"ט
דלח"י]

לעיל פ"ט ע"ט

כ"ה אחיה
דביתו
חזיתא נפקא
אמרה ליה
לשיבתה
אמרי לה
תדיא כו'

מלכים ב' כ

[ג"ל רבה]

[ג"ל רבה]

דכ"ט ג

ח"ט א

[ג"ל רבה]

ואחו כלי הפך אחו על ראשו כדי שלא יכירו ישעיהו שהיה מתבניש [ממנו]: **יאשיהו** - בן אמון: **חזקיהו** - אבי מנשה: **[כרם מוכה אכא וכו']** - יאשיהו מוכה אמון אביו ולא חזקיהו מנשה בנו דכתיב אין מידי מליל ודקשינן ליה בהגדה אין אברהם מליל וכו': **הספא דלחית להכי** - דכרמ מוכה לאבא:

אחו נמי - לא תימאל דכבשינהו [לחית] אלא מפני כבודו של חזקיהו לא מנארו: **מפני מה לא מנו את יהויקים** - צדוקת שאין להם חלק [לעוה"ב]: **משום דר' חייא בר אבויה** - שנתכפר על שלא ניתן לקבורה וכל הני מפני מה לא מנו לא צעי אלא מהכך דהוה רשעים גמורים כדחשיבנא ליה לעיל אחו חסם את התורה וכו': **[זלזל ועוד כו']** - נקמה נעשית בה כבד ועוד אחרת תעשה בה: **פרידא** - כך שמו: **סיפתא** - ארגז: **בשביל הטוב מה לוח** - בשביל חזקיהו [ששיבא את] עלמו דלמר הטוב צעינך עשיתי גרם לו שאמר מה אות כי אעלה בית ה' שאל אות מהקב"ה שצבירה גוררת עבירה: **אלנו נכרים על שולחנו** - אותם ששלח לו מרודך בלאהן ספרים ומנחה על ידם: **ומשמש עליו** - כגון חזקיהו דלחמיקן לקמן אשתו השקפה עליהם: **גורם גלות** - דכתיב וישמח עליהם חזקיהו ויראם את (כל) בית נכתה וכתיב בתריה ומצניך אשר ילאו מנך יקחו והיו סריסים בהיכל מלך צבל: **אשתו השקפה עליהם** - היא עלמה מווגת להם והיינו בית נכתה לשון מוכה על שם ללע שנתחתה מן האדם ומנחה נכרמ אשה: **בית גניו** - והכי מתרגמינן בית גניוהו ומנחם פתר במחברתו לשון סוממים כמו (בבב"ש) לא נכאת ולרי ולוט: **זין אובל זין** - כגון פרוכלא דשליט בצרולא*: **ח"ט** - ל"ו בגימטריא: **חשיב ל"ו כריסום** - בכריסום (ד' ג' - חשיב ליה: **לקו כ"ב** - שכל מגילת ח"ט סדורא באלפא ביתא: **בטס בדר** - שיושבין יחידים ואינן מתיראין לא מן הנכרים ולא מן חיות רעות: **רבמי עס** - עס שמתרבה והולך יותר משאר עס: **קטנה לגדול** - ש"ז של קטן אינו מבוטל ואינו מזריע מהר כשל גדול וכן רחס של קטנה אינה קולטת מהר כשל גדולה לפיכך משילין גדולה לקטן כדי לכשתיהא זרעו [מבוטל] קולט מהר וקטנה לגדול כדי שיהא שכבת זרעו קולט מהר ולא קטנה לקטן ששוהין להוליד ולא קטן וקטנה ממש אלא שעומדין

[גירסת ערוך בערך
אכל ארבלא וכתוב על
ד' שני פירושים ע"פ]

[לעיל טו']

[במלכים איתא
וכישיהו לע
וישמח]

[ג"ל רבה]
[עשיתי כו']

כעל פירקן ורלוין הם להוליד ומיהו *ס' אין זרע שלהם מבוטל כל כך: **אחד**

חזקיהו כל המזמן עובר כוכבים לחוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו שנאמר *ובניך אשר יצאו ממך [אשר תוליד] יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל *וישמח עליהם חזקיהו ויראם את (כל) בית נכתה אתה הבספ ואת הוהב ואת הבשמים ואת השמן הטוב וגו' אמר רב מאי בית נכתה אשתו השקפה עליהם ושמואל אמר בית גניו הראה להם וז' יוחנן אמר זין אובל זין הראה להן איכה ישבה בדר אמר *רבא אמר רבי יוחנן מפני מה לקו ישראל באיכה מפני שעברו על שלשים ויש כריתות שבתורה אמר רבי יוחנן יוחנן אמר הקב"ה אני אמרתי *וישכן ישראל במח בדר עין יעקב אל ארץ דגן ותירוש אף שמיו יערפו מל עכשיו יהיה בדר מושבם *העיר רבתי עם אמר *רבא אמר רבי יוחנן שהיו משיאין קטנה לגדול וגדולה לקטן כדי שיהו להם בנים הרבה *היתה כאלמנה *אמר רב יהודה אמר רב כאלמנה ולא אלמנה ממש אלא כאישה שהלך בעלה למדינת הים ודעתו לחזור אליה רבתי בגוים שרתי במדינות אמר *רבא אמר רבי יוחנן כל מקום שהן הולכין נעשין שרים לאדוניהן ת"ד מעשה בשני בני אדם שנשבו בהר הכרמל והיה שבאי מהלך אחריהם

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

פסוקים
הש"ס

אחד - מן הנשבים לחברו: **גמל** - זו שמהלכת לפניו סומא וכו' :
מלך שרואה - שאינה אוכלת פעמים מלך ימין ופעמים מלך שמאל
כשהמה הרוחה שאוכלת מכלן ומכלן אלא מלך שרואה אוכלת: יין
מטפסוף ושוקע - בקרקע ורואין אנו בין רגלנו הטיפין ספלו כשעברה

וכי משא פנים יש בדבר והואיל וישראל רעים יותר מסדום למה לא
הפכו כסדום לשון אחר וכי משא פנים יש בדבר דהתם כתיב
וה' המטיח הוא בעלמו והכל כתיב שלח על ידי שליח: **מדה יסירה**
לעובה - דבירושלים כתיב ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן היו לברות
הורה אור

א"ל אחד מהם לחבירו גמל שמהלכת לפנינו
סומא באחת מעיניה ומעונה שתי נודות
אחת של יין ואחת של שמן ושני בני אדם
המנהיגים אותה אחד ישראל ואחד נכרי
אמר להן [שבאי] עם קשה עורף מאין אתם
יודעין אמרו לו גמל מעשבים שלפניה מצד
שרואה אוכלת מצד שאינה רואה אינה
אוכלת ומעונה שתי נודות אחת של יין ואחת
של שמן של יין מטפסוף ושוקע ושל שמן
מטפסוף וצף ושני בני אדם המנהיגים אותה
אחד נכרי ואחד ישראל נכרי נפנה *לדרך
וישראל נפנה לצדדין רדף אחריהם ומצא
כדבריהם בא ונשקן על ראשן והביאן
לביתן ועשה להן סעודה גדולה והיה מרקד
לפניהם ואמר ברוך שבהר בורעו של
אברהם ונתן להם מחבתו ובכל מקום
שהן הולכים געשין שרים לארזיהם ופטרן
[והלכו] לבתיהם לשלום °בבה תבכה
בלילה שתי בכויות הללו למה אמר רבה
אמר רבי יוחנן אחד על מקדש ראשון
ואחד על מקדש שני בלילה על עסקי
לילה שנאמר °ותשא כל העדה ויתנו את
קולם ויבכו העם בלילה ההוא °אמר רבה א"ר
יוחנן אותו (*היום) ליל מ' באב היה
אמר להן הקב"ה לישראל אתם בכיתם
בביה של חנם ואני אקבע לכם בביה
לדורות ד"א בלילה שכר הבוכה בלילה
קולו נשמע ד"א בלילה שכל הבוכה בלילה
בוכים ומזלות בוכין עמו ד"א בלילה שכל
הבוכה בלילה השומע קולו בוכה כנגדו
מעשה באישה אחת שכנתו של רבן גמליאל
שמת בנה והיתה בוכה עליו בלילה שמע
רבן גמליאל קולה ובכה כנגדה עד שנשרו
ריס עיניו למחר הבירו בו תלמידיו והוציאוה
משכנתו °ודמעתה על לחיה אמר *רבא
אמר ר' יוחנן כאישה שבוכה על בעל נעוריה
שנאמר °אלי כבתולה הגורת שק על בעל
נעוריה °היו צריה לראש אמר *רבא אמר °
רבי יוחנן [ב] כל המיצר לישראל נעשה ראש
שנאמר (*°) כי לא מועף לאשר מוצק לה בעת

הגמל במקום זה מלך אחד שקועין
ומלך אחד הטיפין של שמן שלפים:
נפסה לרדין - שכן דרך ישראל
לחיותו לטעם: **רדף** - השביל דרך
הגמל והמנהיג ומלך כדבריהם
ואנורו *אותם יהודים על אותו שבאי
ארזיהם שהוא בן קלסתר מלך
אשקנזיק בלע"ז שהיה דיוקנו דומה
למגמת פניו של אותו קלסתר של
מלך שבטות הולידו: **על עסקי לינה** -
לפי שבכו אותו לילה בכיית חסם:
קולו נשמע יותר מכיום - כדלמדין
בעלמא (יומא דף כ') מפני מה אין
הקול נשמע ביום כבלילה מפני
גלגל חמה המנסר ברקיע והיינו
דכתיב בכה חכמה בלילה כתי שיהא
קולה נשמע וירחמו עליה ואף על
פי כן אין מגמט לה: **כוכבים**
ומזלות בוכים - שכמרו רחמים עליו:
בוכה כנגדו - מתוך שנשמע כדליל
מירך לבו של אדם השומע קולו
לככות עמו: **ריס עיניו** - שער
שבצבת העין היה נופל ונפפל על
העין מרוב דמעות: **אלי** - קוננו
קיה מתרגמינן אליה: **על בעל**
נעוריה - שכוכה תמיד ומלויה
דמעות: **על לחיה** - לשון לחות
ונערות כגון לח ויבש: **מכלן**
לקובלנא מן הסורה - כשארס מודיע
לערו לאחר לרדף שיאמר לו לא תבא
זאת לך כמו שבאה אלי כי קשה
הוא לשמוע שפעמים חוזרת עליו
והמקפיד על כך אין צו משום
ניחוש - ל"א לקובלנא כתיב לו לרה
יודענה לרבים קובלנא לעקב ל"א
נגד דמתרגמינן קבל כלרס שאומר
לחברו לא כנגד אלי אומר: **וירדנס** -
ושרף אותה והיינו עשאוני כעובדי
דת שדני בשל כסדום: **לא אליבס** -
נבא היה מתנווד על החורבן כאלו
בלה עליו לרה והתפכה לאחריים
ואומר להם לישראל לא תהא לכם
לרה כוז כמדומה לי נבא היה מדבר
כנגד גנה משה או כנגד 'השכבים
שלא הגלה כעובדנלר: **וירדנס** -
לשון שצירה כמו (במדבר כד) וירד
מיעקב כלרס המושל בחברו
להלקוח ולשברו: הכי גרסינן
ויגדל עון בת עמי מחטאת סדום

[ע"י בערוך ערך קלסתר]
ל"א חיה הכיבא שיהא
לפניו כגמלה דכא וכו'
תנין דכתיב ר"ש הללו

[פ"י שהכתיב נפסה כדרך
ל"א כהמחו וישראל
מסתלק לרדין כן איהא
כתיב ר"ש סתרת
פ"ד מ"ה]

הגהות הב"ה
(ה) גמלא דיוקנו של
אלי ונשמעה לפניהם:

הגהות הגר"א
[א] מ"ב ש"א כי לא מועף
נמחק חיה שאלר:
[ב] שם וכתיב ויגדל -
נמחק חיה וכתיב:
[ג] שם כסוף ולי מנשה -
נמחק ח' חיות הללו:

הגהות מהר"ב
רנשבורג
[ה] בגמרא כל המוצא
לישראל נעשה ראש ש"א
מלך שנאמר נמחק:

גיטין נו: ע"ש
[ע"י חספות תיגה יג:
ד"ה שלא יאמרו ביד
אמה שפלה מטר את
כניו כלומר קודם שמיצ
כבר נעשה ראש]

איכה ה

איכה ד

שם ב

[ע"ל רבה]

[פ"י כגון כמאמר הלוח
תתלה בשל"ס למסכת
פסחים קע"ב]

[ע"י פירש"י ברכות כד
ד"ה דורשי וכו']
[כע"י יתח וכו']

[מעניית כע"י
סוטה לה]
[ע"ל הילכה]

[ע"ל רבה]

[ע"ל רבה]

ישעיה ח

[ע"ל רבה]

[ע"ל רבה]

כדלשית יע

איכה ה

[ע"ל רבה]

יחזקאל טו

שם ה

[ע"ל רבה]

הש"ס יד

מעלי כב

איוב לג

הש"ס כ

דקארי

הראשון הקל ארצה זבולון וארצה נפתלי והאדרון הכביד דרך הים עבר
הירדן גליל הגנים אמר *רבא אמר ר' יוחנן כל המציק לישראל אינו
עוף °לא אליבס כל עובדי דרך אמר *רבא אמר ר' יוחנן מכאן לקובלנא
מן התורה כל עובדי דרך אמר רב עשאוני כעובדי על דת דאילו כסדום כתיב °וה'
המטיר על סדום ואילו בירושלים כתיב °ממרום שלח איש בעצמותי וירדנה וגו' [ג] וכתיב °ויגדל עון בת
עמי מחטאת סדום וכי משא פנים יש בדבר אמר *רבא אמר ר' יוחנן מדה יתרה היתה בירושלים
שלא היתה בסדום דאילו בסדום כתיב °הנה זה היה עון סדום אחותך גאון שבעת לחם ויד עני ואביון
לא החזיקה וגו' ואילו בירושלים כתיב °ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן °סלה כל אבירי ה' בקרבי
כאדם שאומר לחברו נפסלה מטבע זו °פצו עליך פיהם אמר *רבא אמר רבי יוחנן בשביל מה הקדים
פ"א לעי"ן בשביל מרגלים שאמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם °אוכלי עמי אבלו לחם ה' לא קראו אמר
*רבא אמר ר' יוחנן כל האוכל מלחמן של ישראל טועם טעם לחם ושאינו אוכל מלחמן של ישראל אינו טועם
טעם לחם ה' לא קראו רב אמר אלו הדיינין ושמואל אמר אלו מלמדי תינוקות מי מנאן אמר רב אשי אנשי
כנסת הגדולה מנאום אמר רב יהודה אמר רב בקשו עוד למנות אחד באה *דמות דיוקנו של אביו (ה) ונשמחה
לפניהם ולא השגיחו עליה באה אש מן השמים ולחכה אש בספסליהם ולא השגיחו עליה יצאה בת קול ואמרה
לחם °היות איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב בל יתיצב לפני חשוכים מי שהקדים ביתו לביתו ולא
עוד אלא שביתו בנה בשבע שנים וביתו בנה בשלש עשרה שנה לפני מלכים יתיצב [בל יתיצב] לפני
חשוכים ולא השגיחו עליה יצאה בת קול ואמרה °המועמד ישלמנה כי מאסת כי אתה תבחר ולא אני וגו'
*דורשי רשומות היו אומרים כולן באין לעולם הבא שנאמר °לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה
מחוקקי מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי לי גלעד [ג] (ולי מנשה) זה אחאב שנפל
ברבות גלעד מנשה כמשמעו אפרים מעוז ראשי זה ירבעם דקארי מאפרים יהודה מחוקקי זה אחותופל

